

ritibus: terram verò filijs hominum sic dederit, vt in illa non habitent tantùm, sed & pro arbitrio ipsorum regnent, & cuncta disponant, nec curet ipse quomodo regnent magistratus, merum, vt vocant, imperium habentes. Vim faciunt isti homines non solùm veritati, sed & verbis Prophetæ, & gloriam diuinę prouidentię non cœlestia modò, sed & terrena gubernantis, impijssimè obscurant. Propheta hoc versu gloriam veri Dei contra deos gentium asserit, à quibus ethnici se habere putabant, quæ possidebant in terra.

Tribuit igitur Deo Israël, quòd omnia ipsius sint cœlum & terra, quæ vtraque condidit, sicut & Psalmo 89 canit, dicens: Tui sunt cœli, & tua est terra. Orbem terrę & plenitudinem eius tu fundasti: tam abest, vt dominum terrę plenum, liberum & arbitrarium Deo adimat, & filijs hominum adscribat. Cõuenit potius, vt ex hoc versu admoneantur magistratus & iudices terrę & quotquot terram incolunt, vt agnoscant regem suum in cœlis, à quo acceperunt, quicquid in hac terra possident, sintque illius verbo obedientes & subiecti. Nam is est, qui regna mutat, potentes sedibus deponit, & regiones fertiles mutat in steriles: supra Psal. 107.

Non mortui laudant Dominum. Quę obseruanda hęc sint, vide supra Psal. 88. versibus 10 11 & 12. Quod in presenti notandũ sit, cogitemus de eo, quatenus mortui Deum laudent, & non laudent. Canit hęc Vates de mortuis, quòd Deum non laudent, eo videlicet pacto, quo laudant illum viui. Laudant Dominum viui. Primùm, vt viui, dum vita eorum ad gloriam creatoris tendit. Sic illum laudat, quicquid vsquã viuunt. Mors non est laus creatoris sed vita: sicut mors & morbus, non sunt laus medici, sed sanitatis restitutio. Deinde laudant viui Dominum, dum bonitatem potentiam, fidem, veritatem & sapientiam illius ore deprædicant. Hactenus quoque non laudant Dominum mortui. Neque enim licet nobis de mortuis philosophari, extra ea quæ à sacris Scripturis traduntur.

Restat tamen adhuc modus aliquis laudandi Dominum, qui non viuis tantùm, sed & mortuis rectè tribuitur. Is est, quando vita præcedens, fides pietas, facta, & mortis genus, sic sunt comparata, vt ad gloriam Dei faciant, quoties illorum inter mortales fit mentio. Sic sancti mortui tam veteris, quam noui Testamenti, quasi quędam singularis fidei & pietatis exemplaria & luminaria, ad finem Mundi vsque Dominum in Ecclesia fidelium laudant. Et hoc est quod Apostolus Ebr. 11 de Abel iusto scribit, quòd adhuc mortuus per fidem quam in vita sua erga Deum ostendit prædicet: Et per illam, inquit, defunctus adhuc loquitur. Si rectè dicitur Abel mortuus loqui per fidem, quomodo non poterit eodem pacto dici: quòd Dominum laudet adhuc mortuus?

Neque quicumque descendunt in silentium. Obserua hęc, quòd status mortuorum silentium vocatur: quo nomine vocatus est & à poëtis gentilium Ratio illius duplex assignari potest. Vna, quòd mortui, vt mortui quiescunt. Cessauit enim omnis ille strepitus, quo dum viuerent, veluti sonori erant & vocales. Videmus hodie plerosque sic esse vocales & operosos, vt putes totam rerum summam ab illorum pendere magisterio. Expectemus paululùm, dum hinc ad loca silentium migrent, & videbimus eos nihil fuisse, nisi inanem quendam strepitum, vnus horulæ spacio in altissimum silentium commutatam. Altera, quòd post mortem, etiã inter viuos operiantur silentio, qui ex hac vita migrarunt.

Sed nos benedicemus Domino, ab hoc tempore vsque in seculum. Obseruandum est, quid non solùm veteris Testamenti, sed & noui tempore, & singulis seculis in Ecclesia Dei vigere debeat: illud videlicet, vt qui viuunt ministri, auditores, superiores & inferiores, cuncti Dominum Deum laudent, & gloriam eius ad finem vsque Mundi extollant. Hoc est illud iuge sacrificium laudis, indefinens, & sempiternum.

OBSER.
Verf. 17.
Quatenus
Deum non laudent mortui.

Quod status
mortuorum
silentium
vocatur.

OBSER.
Verf. 18.
Laus Dei perpetua debet
esse in Ecclesia fidelium.

PSALMVS CXVI.

Hinc quoque Psalmum in duos diuiserunt, Arabes, Græci & Latini interpretes, centesimum quartumdecimum constituent es hinc ad decimum vsque versum, & centesimum quintumdecimum à decimo vsque ad decimumnonum. Verùm Ebraeos sequuti, retinemus eum integrum, sicut & Hieronymus.

ARGVMENTVM PSALMI.

Quoniam nulla præfixa est epigrapha, incertum est, ad quam tribulationũ suarum historiam respexerit Dauid, cum hunc Psalmum cõponeret. In genere canit exauditum esse se, adiutum ac liberatum à Domino, cum esset in angustijs mortis, eamque ob causam pollicetur gratiarum actionem, qua vota sua coram populo Dei in medio Hierusalem sit redditurus. Sunt qui exponant de angustijs & periculis illis, quibus adobrutus fuit in deserto Maon, cum à Saule sic esset exercitu cinctus, vt ruadere se posse desperaret, qua de re legere est 1. Samuel 23. Mihi cõueniens admodum videtur, vt exponamus de discrimine illo in quod coniectus fuit, cum Abshalon filius regnum inuasisset: cuius historia 2. Samuelis 15. 16. 17. & 18. legitur. Ad hanc sententiam facere videtur quòd in vltimo versu vota sua in medio Hierusalem soluturũ se dicit. Nam ex illa fuerat propter aduentum Abshalonis fugere coactus. Quapropter, vt auxilium Dei sibi præstitũ celebraret, nominatim meminit, quòd in medio Hierusalem vota sua Domino reddere velit. Huiusmodi votũ haud bene conuenit illis historijs, qua liberationem Dauidis è manu Saulis describunt. Tum enim Hierusalem adhuc erat in manu Hebræorum, & demum à Dauide occupata est, cum esset non solùm super Iudab post mortem Saulis, sed & supra reliquas tribus Israël rex constitutus. Vide 2. Samuelis 5.

KK 4 DILL.